

Лэжыгъэм и Мафэ хагъэунэфыкыгъ

Адыгъ Республикэм имэкъумэщ хъызмэт шылажьэхэрэм тыгъуасэ, тыгъэгъазэм и 11-м, лэжыгъэм и Мафэ хагъэунэфыкыгъ.

Ащ фэгъэхьыгъэ мэфэкI зэхъхъу шылагъэм хэлэжьагъэх АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ къэлэ ыкIи район администрациехэм япашэхэр, лэжыгъэм илухыжын чанэу хэлэжьагъэхэр, нэмыкIхэри.

МэфэкI зэхъхъэм республикэм ипашэ пэублэ псалъэ кыщишызэ, пстэмэ апэу мэкъумэщ хъызмэтым шылажьэхэрэм къафэгъушъуагъ. Ахэр кыныгъуабэмэ ахэтыгъэх нахьмышIэм, лэжыгъэ бэгъуагъэ кызырахыжыгъэм фэшI зэрафэразэр къарилуагъ, тапэки ащ фэдэ гъэхъэгъэшлэхэр ашIэхэзэ ыпэкIэ лъыкIотэнхъу къафэлъэуагъ.

— Адыгеир сыдигъуи мэкъумэщ шолъырэу альгъэтэщтыгъ ыкIи непи арэуштэу щыт. Чыгум дэлэжьэгъэнымкIэ, лэжыгъэр къэгъэкIыгъэнымкIэ шэнышIоу тилагъэхэм кызырафэдгъээжыкIэр, республикэм иаг-рарнэ комплекс мы аужырэ илъэсхэм гъэхъэгъэшлэхэр зэришIыгъэхэр непэ сигуалэу кыхэсэгъэщы, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан къэзэрэуэгъогъэхэм закъыфигъазэзэ. — Мэкъумэщ хъызмэтшIаплэхэмкIэ мы илъэсыр кыныгъ, ом кызыдихыгъгъэ гумэкIыгъоухэм яоллагъэх. Ау ахэр зэпачын-

хэ ыкIи гъэхъэгъэшлэхэр ашIынхэ альэкIыгъ. Мыгъэ зэкIэмкIи лэжыгъэ тонн мин 536-рэ республикэм кыыхыжыгъ, блэ-кыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, а пчъагъэр нахьыб. Лэжыгъэр зыщитпхьырэ чIыгухэм ахэдгъэхъуагъ, джаш фэдэу чыгхатэхэм ягъэтIысын тишъыпкъэу ыуж тит. Агропромышленнэ комплексым тапэки хэхъоныгъэхэр ышIынхэм тыпылышIт, амалэу шыIэмкIэ мыщ шылажьэхэрэм тишъуагъэ ядгъэкIышIт. Ащ нэмыкIэу, мэкъу-мэщымкIэ Министерствэм икхушъхафы-кыгъэ программэ кыдыхэлъытагъэу, къуаджэм Iоф шызышIэрэ унэгъо ныбжьыкIэ 20-мэ псэукIэ амалэу ялэхэр нахьышIу ашIынхэм фэлорышIэщт сертификатхэр яттыгъэх, кыхъашт илъэсми джаш фэдизмэ джыри Iэпылэгъу тафэхъушIт. Мы аужырэ уахътэм тикъоджэ псэуплэхэм фелъдшер-мамыку Iэзаплэхэр, социальнэ мэхъанэ зилэ нэмыкI псэуалэхэр бэу адэтшIыхъагъэх, джаш фэдэу псэуплэхэу гъэстыныпхъэ шхъуантIэр, зашъохэрэ псыр зымылэхэм Iэпылэгъу тафэхъу, а IофшIэныр тапэки лъыдгъэ-кIотэщт. IэкIыбым кышыдагъэ-кIэу, тикъэралыгъо кырашэ-рэ продукциер тэтыехэмкIэ зэблэхъугъэным мэхъанэшхо илэу сэлъытэ, ащкIэ тимэкъумэщ хъызмэтшIаплэхэм бэкIэ ташэгугъы.

АР-м и Лышхъэ ыцIэкIэ агъэнэфэгъэ шлухафтынхэр зыфагъэшъошагъэхэу мыгъэ пэрытныгъэ зыубытыгъэ муниципальнэ образованиехэм, комбайнерхэм Тхьаклушынэ Аслъан гушылэ дэхабэ апыгъохыгъ, ялофшIэнкIэ къалэжыгъэхэр аритыжыгъэх. Апэрэ шолъырымкIэ къэгъэлъэгъон дэгъухэр зилэ Красногвардейскэ районым, ятлонэрэ шолъырымкIэ — Теуцожь районым АР-м и Лышхъэ иахъщэ шлухафтынэу сомэ мини 100 зырызрэ Дипломхэмрэ афагъэшъошагъэх. Джаш фэдэу Шэуджэн районым ит хъызмэтшIаплэу «Премииум» зыфилорэм икомбайнерэу Николай Вербицкэм автомобилэу ВАЗ — 21213-р шлухафтынэу ратыжыгъ.

Нэужым АР-м иминистрэхэм я Кабинет ыгъэнэфэгъэ ахъщэ шлухафтынхэр ыкIи Дипломхэр зэхъхъэм ащаратыжыгъэх.

Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ ыгъэнэфэгъэ ахъщэ шлухафтынхэр ыкIи щытхъу тхылъхэр зытефэхэрэм аритыжыгъэх министрэу Юрий Петровым. Кыыхагъэщыгъэхэм ыкIи ахъщэ шлухафтынхэр кызыратыгъэхэм ащыщхы лэжыгъэм илухыжын зэрэклорэр зерифэшъуашэу къэзыгъэлъэгъогъэ ыкIи къэзытхыгъэ журналистхэри. Ахэм зэу ащыщ тилофшIэгъоу Платыкьо Анети.

— Ныбджэгъу лъаплэхэр, мы мэфэкI шлагъомкIэ джыри зэ сышъуэфэгъушIо, шъуигъэхъагъэхэм къащымыкIэу республикэм шъуфэлэжхъэнэу шъуфэсэлэу, — кылуагъ Iлэхуым Тхьаклушынэ Аслъан.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Лышхъээм и IофшIэгъу зэлукIэгъухэр

Адыгъ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Урысыем и Лыхъужэу Цэй Эдуард тыгъуасэ ригъэблэгъагъ.

Iофтхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владислав Федоровыр, республикэм лъэпкI IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шхъэлэхэу Аскэр.

АР-м и Лышхъэ зэлукIэгъум пэублэ псалъэ кыщишызэ, тыгъэгъазэм и 9-м хэгъэгум илыхъужхэм я Мафэу хагъэунэфыкыгъэмкIэ Цэй Эдуард фэгъушъуагъ. Адыгъ Iлалэм лыхъужыныгъэу зэрихъагъэр хэти зэрэщымыгъупшэщтыр, къытIэхъухъэ-

рэ ллэужхэмкIэ ар щысэтехыплэу зэрэщытышIтыр кылуагъ.

Тикъэралыгъо щыпсэурэ мыщ фэдэ лыхъужхэр УФ-м и Президентэу Владимир Путиным мы мафэхэм ригъэблэгъагъэх, ахэм ахэтыгъ Цэй Эдуарди. ЗэдэгъушIэгъум гупшысэу ригъэшIыгъэхэм АР-м и Лышхъэ къакIэупчIагъ.

— Сыд фэдэрэ лъэныкъокIи тыпфэраз, республикэр, лъэпкъыр огъэгъушхох. Лыхъужыым и Жъуагъоу къыпфагъэшъошагъэр къыптефэ шыпкъэу щыт. Джаш фэдэу тиныбжьыкIэхэм яхэгъэгъу шлу альэгъоу, шхъэ-кIафэ фашIэу плугъэнхэм уилахышIу хэлъ, а IофшIэныр

тапэки лъыбгъэкIуатэмэ тшIоигъу, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан Э.Цэйм зыфигъазэзэ.

Ежъ имызакъоу, ветеранхэм зэкIэми сыд фэдэрэ лъэныкъокIи Iэпылэгъу къафэхъурэ АР-м и Лышхъэ зэрэфэразэхэр кылуагъ нэужым гушылэ зыштэгъэ Э. Цэйм. УФ-м и Президент зэхыщэгъэ Iофтхъабзэм игуапэу зэрэхэлэжьагъэр, къэралыгъом ипашэ непэ зэрихъэрэ политикэм зэрэдыригъаштэрэр кыыхигъэщыгъ.

— Къэралыгъом кысфигъэшъошэгъэ тын лъаплэр сэ си-закъоу сиеп, сигъусэгъэ, къулыкъу кыздэзыхыгъэ кIалэхэм ар кызыдырйеу сэлъытэ, — кылуагъ Лыхъужыым.

Санкциехэм, экономикэм, политикэм, нэмыкI Iофыгъоухэм лъэныкъохэр шхъэихыгъэу атегушIагъэх. АР-м и Лышхъэ Адыгеим игерб зытешIыхъэгъэ тамыгъэр Цэй Эдуард шлухафтынэу фишIыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

IофшIэныр зэрэклорэм зыщигъэгъозагъ

Тапэки санаториеу «Солнышко» зыфилосщтыгъэу джы кIэлэ-цIыкIу Iыгыплэ ашIыжыгъэм мы мафэхэм АР-м и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат шыла-гъ, IофшIэнхэр зэрэпсыкIуатэхэрэм зыщигъэгъозагъ. Ащ игъуасагъ муниципальнэ гъэпсыкIэ зилэ «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие ипашэу Александр Наролиныр.

Бэдзэогъум кышегъэгъагъэу IофшIэным ыуж ихъагъэх. Мыщ игъэцэкIэжын сомэ миллион 53-рэ пэлуагъэхъагъ, унашъхэр, псырыкIуаплэхэр зэблахъугъэх, нэмыкI IофшIэныби учреждением ыкIоцI шашIагъ. Ащ нэмыкIэу миллиони 9-у къафатIупщыгъэмкIэ ящыкIэгъэщт псэуалэхэр зэрагъэгъотыгъэх. КIэлэцIыкIу Iыгыплэм зэкIэмкIи сабий 240-рэ чIэфэнэу щыт.

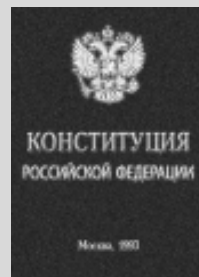
— АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан кыгъэгъуцугъэ пшъэрылым тетэу илъэсыкIэр кымыхъэзэ кIэлэцIыкIу Iыгыплэр зэтэдгъэлпсыхъанышъ, кы-

зэлутхын фæе, — кылуагъ КъумпIыл Мурат. — ИщыкIа-гъэмэ, шэмбэт шыхъафхэр зэхэтэжыгъащэх, Iэпылэгъу тызэфэжыгъэхъужь. Учреждением ыкIоцI имызакъоу, шагури дэгъоу зэтэгъэлпсыхъэгъэн фæе, кIэлэцIыкIухэм къалыкIорэ автомобилхэр зыдэгъушIтхэри щылэнхэ фæе. Зэрифэшъуашэу, шапхъэхэм адиштэу кIэлэцIыкIу Iыгыплэр дгъэпсыным мэхъанэшхо ил.

КIэлэцIыкIухэр зыщиджэгущтхэ чIыплэхэр зэтэгъэлпсыхъэгъэнхэм пае ищыкIэгъэщт псэуалэхэр, пкъыгъохэр къащэфыгъэх, ахэр шлэхэу агъэгъушIтых. Пащэхэм кызыралыгъэмкIэ, непэрэ мафэм ехъуплэу кIэлэцIыкIу Iыгыплэр процент 97-кIэ хъазыр. Ащ къеколIащт кIэлэцIыкIухэм тхылъхэр афагъэхыгъахэх. Тыгъэгъазэм и 25-м мэфэкI шыкIэм тетэу ар кызылэуахынэу щыт.

ПАТЫКЪО Анет.

Тыгъэгъазэм и 12-р — Урысыем и Конституцие и Маф

1993-рэ илъэсым Урысыем зэкIэ ицIыфхэр зыхэлэжьэгъэхэ референдумэу шылагъэм Урысые Федерацием и Конституцие шаштагъ. Ащ кIуачIэ илэ хъугъэ «Урысые гъэзетым» кызыыхуытыгъэ мафэм — 1993-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 25-м кышыублагъэу.

КонституциякIэм ехыплэгъэ хъугъэ-шIэгъэ гъэшIэгъонхэр

Урысые Федерацием и Конституцие изэхэгъэуцон мэээ 42-рэ е тхьамэфи 168-рэ пэлыгъэх. Ащ игъэхъазырын нэбгырэ 1000-м ехъу хэлэжьагъ, зэкIэмкIи проект 20 къагъэхъазырыгъагъ. Ахэм къахахыгъ Сергей Шахрай, Анатолий Собчак ыкIи Сергей Алексеевым Iоф зэдашIэзэ къагъэхъазырыгъэ проектыр. А лъэхъаным Урысыем и Президентыгъэу Борис Ельциным ышхъэкIэ проектым гъэтэрэ-зыжын 15 фэдиз фишIыгъ.

Урысые Федерацием и Конституцие хагъэхъагъэхэп IэкIыб къэралыгъуабзэм тет къэлукIэхэр. Гушылэм пае, гушылэхэу «спикер», «импичмент», «парламент» е «сенатор» зыфэгIошIт гушылэхэм ащ уащыIукIэщтэп.

ЩыI Урысые Федерацием и Конституцие иэкземпляр гъэнэфагъэу ащ ылэ тырильхъэзэ Урысые Федерацием и Президентэу хадзыгъэм цIыфхэм апашхъэ присягэр зэрэиштэрэр.

Конституциер статья 137-рэ мэхъу

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путиным зэрилъытэрэмкIэ, Конституциер, псэ зыпытым фэдэу, щылэ-ныгъэм игъо ылъэгъурэ лъэныкъохэм яхыплэгъэ зэхъокIы-ныгъэхэр фэшIынхэ плъэкIынэу щытын фæе. Ащ пае ащ ишапхъэхэм ренэу альпылгъэгъэн, зэхэфыгъэнхэ, зэхъокIыныгъэхэм адиштэу гъэпсыгъэным Iоф дэшIэгъэн фæе.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Чыопсыр къэухъумэгъэным пай

Тыкъэзыуцухъэрэ чыопсыр къэухъумэгъэнымкIэ хэбзэгъэуцугъэу щылэр зэрагъэфедэрэм ыкIи чыопсыр шлу альэгъоу ныбжьыкIэхэр плугъэнхэм яхылагъэу мы мафэхэм Мыекъопэ къэралыгъо университетым Iэнэ хъурае шыкIуагъ. Ар зэхъагъэ Мыекъуапэ иадминистрациерэ ыпшъэкIэ зыцIэ къетIогъэ еджаплэмрэ.

Iофтхъабзэм хэлэжьэхэрэм шлуфэс къарахыгъ егъэджэн IофымкIэ проректорэу Людмила Задорожнаям, экологи-емкIэ факультетым ипашэу Юрий Сухорухи ыкIи Мыекъопэ администрацием ныбжьыкIэ IофхэмкIэ иотдел ипашэу Ирина Сергеевам.

Iэнэ хъураем хэлэжьагъэх ежъ зышIыгъэ университетым нэмыкIэу къэлэ администрацием ныбжьыкIэ IофхэмкIэ иотдел, псэуплэ-коммунальнэ хъызмэ-тымкIэ администрацием игъэлорышIаплэ, Лъэпкъ тхылъеджаплэм, Кавказ къэралыгъо заповедникым ыкIи нэмыкI къулыкъухэм яллыкIохэр.

Iэнэ хъураем хэлэжьэхэрэм зэкIэми яшIошIхэр къыралотыкыгъэх. Хэбзэгъэуцугъэу щылэхэм атегушIагъэх, ахэр икху фэдизыгъэ зэрамыгъэцакIэхэрэр кыыхагъэщыгъ.

Докладэу зэдэлугъэхэм яхылагъэу зэлукIэгъум унашъохэр шашыгъэх. Ахэм

къапкъырыкIыхъэзэ Iофтхъабзэм хэлэжьэхэрэм АР-м и Правительствэ зыфагъэзагъ экологиемкIэ гъэсэнэгъэу щылэр зэрэхыбэим, хэбзэгъэуцугъэхэр гъэцэкIэгъэнхэмкIэ шIэгъэн фæехэм яхылагъэу. АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ елъэлугъэх чыплэ политика тэрэз экологием ылъэныкъокIэ республикэм щызэрахъанымкIэ, экологие плуныгъэмкIэ ыкIи гъэсэнэгъэмкIэ Iахъедзэ программэхэу зэхэгъэуцохэрэр пхыры-щыгъэнхэмкIэ ишлуагъэ кыгъэкIонэу.

Iофтхъабзэм хэлэжьагъэхэм республикэм щызэхашагъэу Iоф шызышIэрэ ныбжьыкIэ общественнэ организацие-

хэм ашIэн альэкIышIтыр агу къагъэкIыжыгъ, ащкIэ яшлпкъэу Iоф ашIэнэу ялъэлугъэх.

(Тикорр.).

Урысыем исурэтышIмэ я Союз хэтыгъэ Мамый Асхъад Къадырбэч ыкIом идунай зэрихъожыгъэр лъэшэу тыгу къеуагъ. ИлофшIэн ыгу рихъэу, лъэпкъ гупшысэр щылэныгъэм щыпхырищэу ар къытхэтыгъ. Щымылэжыым илахыллэхэм, ныбджэгъоу илагъэхэм тафэтхъаусыхэ, кыныр адэтэлэты.

Адыгеим исурэтышIхэм я Союз хэтхэр

ТЕКІОНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКІ

Титарихъ хэхъэгъэ лыхъужъ нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу клоц ІофхэмкІэ иминистрэ кІэщакІо зэрэ-фэхъугъэм тетэу Хэгъэгъу ззошхом иветеран ыкІи нэмыкІ заохэм ахэлэ-жъэгъэ куп Текіоныгъэм и Мафэ ехъуллэу мы илъэсым ижъоныгъокІэ мазэ къалэу Волгоград тыщылагъ. Мы къэлэ-лыхъужъым идэхъэгъу тынэ-мысызэ шъофым саугъэтэу итым дэжъ тыккыщыуцугъ.

Операциеу «Уран» зыфи-лорэм къызэрэщыдэлъытэгъа-гъэу 1942-рэ илъэсым ишэкІогъу мазэ танккІэ ыкІи нэмыкІ ІашэхэмкІэ мыщ щызэпэуцужыгъагъэх. Донской зэуапІэр къаделэзэ, Къыблэ-КъохъэпІэ, Сталинград фронтхэм ядзэхэр мы чыпІэм дэжъ щызэрэуцужо-и, фельдмаршалэу Паулюс зипэщэгъэ нэмыц дзэкІолІ мин 300-р къадзыхъэгъагъ ыкІи гъэрэу аштэгъагъ.

Апшъэрэ главнокомандова-нием иставкэ пэшлорыгъэшъэу зэрэрихъуэхъагъэр шэкІо-гъум и 20-м Сталинград дэжъ нэмыцдзэхэр къыщыуцужоу-гъэнхэмкІэ ыкІи щызэхэкъутэ-гъэнхэмкІэ операциер рагъэ-жъэнэу ары. Ау пайдзэхэр агъэпллэхъунхэм пае зы ма-фэкІэ нахъ пасэу — шэкІо-гъум и 19-м — ар рагъэжъ-гъагъ.

Мы лъэныкъом къыщызэрэ-уцужоу гъэжъэнэу — Къыблэ-КъохъэпІэ, Донской, Ста-линград зэуапІэхэм ядзэхэм пым идзитф — я 8-рэ ита-ляныдзэр, я 3-рэ, я 4-рэ румы-ныдзэр, я 6-рэ нэмыцдзэу генералэу Паулюс зипэща-гъэр, армиеу «Б»-м хэхъэрэ

я 4-рэ танкыдзэр къапэуцужыщтыгъэх.

ШэкІогъум и 19-м Къыблэ-КъохъэпІэ, Донской зэуапІэ-хэм ядзэхэр Сталинград ите-мыркІэ лъэшэу къыщылъыи, пым пхъашэу пэуцужыхъэзэ, апэрэ мэфэныкъом лъэны-къуитІумкІи ащ ыпыталэхэр щыпхыратхъуи, титанкистхэм ащкІэ щылыкІуатэхэу рагъэ-жъагъ. Мы мафэм ыкІэм ахэр пхъашэу заохэзэ, километрэ 20 — 35-кІэ лыкІотагъэх. Я 65-рэ дзэу генерал-лейтенан-тэу П. И. Батовыр зипэща-гъэр километри 3 — 5-кІэ ыпэкІэ лыкІотагъ.

Тидзэу илыгъэхэр къызэте-гъэуцогъэнхэм иамалхэр пид-дзэхэми зэрэхъэхэу аублагъ. Гущылэм пае, армиеу «Б»-м инэмыцдзэ куп ипашэу, ге-нерал-полковникэу Максими-лиан Вейхс мы мэфэ шып-къэм Ф. Паулюс унашъо фи-шыгъ Сталинград зэрэщы-лыкІуатэхэрэр елбэтэу къы-зэтыригъэуцонышъ, темыр-къо-хъэпІэ лъэныкъомкІэ къажэхэ-хъэрэ советскэ дзэхэм апэ-уцужыщт соединениипІ къы-хигъэкІынэу.

1942-рэ илъэсым шэкІо-

гъум и 19-м къыщегъэжъагъэу и 23-м нэс тидзэхэм пым ыпыталэхэр пхыратхъухэзэ зылэкІуатэхэ нэуж Вейхс Адольф Гитлер зыфигъэзэгъагъ Паулюс идзэ псынклэу ыпэкІэ илпынэу Іизын къыритынэу, ау ащкІэ фит къышлыгъагъэп. Нэ-ужым мы лъэныкъом щылэгъэ нэмыцдзэхэр къызаухъурэй-хэм, ащ идзэхэм ащыщхэр армиеу «Дон» зыфилорэм ха-гъэхъажыгъагъэх.

ЯтІонэрэ мафэм Сталинград зэуапІэм идзэкІолІхэри къа-лэм ыкыблэ лъэныкъокІэ къы-щылъыи, Сарпинскэ хыкъумэ-хэм адэжъ пым ыпыталэхэр щыпхыратхъуагъэх.

Генерал-майорэу Ф. И. Тол-бухиныр зипэщэгъэ я 57-рэ дзэм хэтхэр а зэо пхъашэ-хэм зэрэхэлэжъагъэхэр си-гуапэу хэгъэгъунафыкІы сшло-игъу. Сыда плэмэ нэужым ащ идзэ сыхэтэу зэо гъогухэмкІэ сэри Украинэм, Молдави-ем, Румынием, Болгарием, Венг-рием, Югославием, Австрием санэсыгъ.

Мы мэфэ шыпкъэм Дон-ской зэуапІэм идзэхэми пым ия 13-рэ, ия 15-рэ лъэсы-дзэхэм, румынхэм яапэрэ шы-

удзэ, вермахтым ия 62-рэ лъэ-сыдзэ ыпыталэхэр пхыратхъу-гъэх, бэмэ лыхъужъынгъэшхо къызыхагъагъ. Гущылэм пае, илъэс 19 зыныбжъ артилле-ристэу Иван Снегиревым нэ-мыц танк 11-рэ лъэсыдзэхэм атегъэпсыхъэгъэ машинэ за-улэрэ джащыгъум зэхигъэтэ-къогъагъэх.

ШэкІогъум и 20-м а илъэ-сымкІэ апэрэу Сталинград хэ-кум осышхо къызэрэщысэгъэм, кІымафэр пасэу къызэрэкІуа-гъэм Іофхэр къызэригъэхылыгъ-агъэхэр къэлэгъэн фае. Ос зыпиз гъогу ІумылхэмкІэ дзэхэм ящыкІэгъэ щэ-гынхэр, гъэсты-ныпхъэхэр, гъомылапхъэхэр аІэ-кІэбгъэхъанхэр къыныгъ. Къыблэ-КъохъэпІэ зэуапІэм ыкыблэ игъэлорышлэнкІэ пашэу, ге-нерал-майорэу А. И. Шебуниным ыпашъхэ пшъэрылэу итхэм къахэхъогъагъ. МашинкІэ гъо-гухэм уащызекІон плъэкІынэу шытыгъэпті, чыпІэ колхозхэм, совхозхэм, унагъохэм къала-хыгъэ жэхэмрэ цу минитІу фэ-дизрэ къызфагъэфедэхэзэ, пы-им пхъашэу жэхэхъэрэ тидзэ-хэм гъэстыныпхъэхэр алыгъэ-Іэсыщтыгъэх. Зы ІажэкІэ къа-щэрэ гъэстыныпхъэр танкитІу нылэп зыфикъуштыгъэр.

А лъэхъаным ехъуллэу Ста-линград зэуапІэр къыблэмкІэ кыкІыгъэ кылыкІотагъ, адрэ фронтхэм анэсынклэ километрэ 80 фэдиз илэжъэу. Вермахтым икомандованиеу щынэгъошхо къызэрэфыкъокІыгъэм гу лы-зытагъэм «Дон» зыфилорэ дзэ купыр ыугъоуеу ригъэжъагъ. Ау Паулюс шэкІогъум и 22-м ар-миеу «Б»-м иштаб мыщ фэ-

дэ къэбар Іэклэгъахъэ: «Дзэр къаухъурэгъ... Гъэстыныпхъэу къытфэнэжыгъэр бэп, ар зы-тыухкІэ танкхэри, нэмыкІ топ-хэри къызэтеуцощтых. Щэ-гын-хэмкІи тилоф дэи. Гъомыла-пхъэр мэфитф нылэп зэрэ-тфикъуштыр». Мы радиограм-мэм иджэуапэу А. Гитлер я 6-рэ дзэм унашъо фишыгъ лъэ-ныкъо пстэумкІи зигъэпытэ-нышъ, зыкыухъумэжынынэу, Іэ-пылэгъум къежэнэу.

Ау мы мафэр имыкІыгъэ Къы-блэ-КъохъэпІэ зэуапІэм идзэ-хэм пым ифронтэу километрэ 60 зыкІыхагъэр пхыратхъуи, зэо пхъашэхэр арашыллэхэзэ, румынхэм яа 1-рэ, яа 2-рэ, яа 18-рэ, яа 20-рэ лъэсыдзэ-хэр зэхэгъэтэкъогъагъэх, вер-махтым ия 29-рэ моторизи-рованнэ дивизие чІэнэгъэшхо рагъэшлыгъагъ, дзэкІолІ мини 10 фэдиз гъэрэу аубытыгъагъ. Генерал-лейтенантэу К. К. Ро-коссовскэр зипэщэгъэ Донской зэуапІэр Калач-на-Дону къынэ-сыгъагъ.

1942-рэ илъэсым шэкІогъум и 23-м Донской зэуапІэр яІэ-пылэгъоу Къыблэ-КъохъэпІэ, Сталинград зэуапІэхэр Калач-на-Дону-Советский зыфилорэ лъэныкъомкІэ щылыкІуатэхэ-зэ зэлукІагъэх. Ахэм нэмыцы-дзэхэр Сталинград дэжъ къы-щадзыхыи гъэры ашлыгъагъэх.

А чыпІэр ары тилыкІо куп къызыщыуцугъагъэр. Къыблэ-КъохъэпІэ зэуапІэм ия 4-рэ танкыдзэ ия 45-рэ полкрэ ия 26-рэ танк корпусрэ ядзэкІолІ-хэмрэ Сталинград фронтым ия 4-рэ механизированнэ корпус ия 36-рэ механизированнэ бригадэ итанкистхэмрэ мыщ зэрэщызэлукІагъагъэхэм инэпэ-елпъ саугъэт гъогум пэблагъэу щагъэлсыгъ.

Николай КУСЛЯ.

Гвардием иподполковни-кэу отставкам щыІ, я 2-рэ купым хэхъэрэ сэкъат-ныгъэ Хэгъэгъу ззошхом хихыгъ.

РЕСПУБЛИКЭ СЕМИНАР

Ихъухъэгъэ тэрэзыр — ІофшІэныр зыгъэлъэшырэ лъэныкъу

2014-рэ илъэсыр ыкІэм фэкІо. Ащ елыты-гъэу, тидэрэ лэжъэпІэ-ІофшІапІи къэкІощт илъэсыкІэм яІофшІэн нахъ зэрэщыкІэкІыщт амалхэм щяусэх.

Тыгъэгъазэм и 5-м, 2014-рэ илъэсым Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ тхылъеджапІэ рес-публикэ семинар щызэхашэ-гъагъ. Ар темэ инэу «Успеш-ное планирование — фактор эффективной деятельности» зыфилорэр къызэлъуихэу гъэпсы-гъагъэ. ИлъэсыкІэ пэпчъ гухэ-лыкІлэхэм япхыгъ, семинарыр 2015-рэ илъэсыр тхылъеджа-пІэхэм яІофшІэн нахъ кІуачІэ, мэхъанэ иІэу шыгъэным те-гъэпсыхъэгъагъ.

Зигъо ІофыгъомкІэ зэхэхъэм Адыгэ Республикэм культу-рэмкІэ иминистрэ игуадзэу

ШъэуапІэкІэо Аминэт хэлэ-жъагъ. Лъэпкъ тхылъеджапІэм, зихэхъогъухэм ыкІи кІэлэцІы-кІухэм яреспубликэ тхылъеджа-пІэхэм, республикэмкІэ зы-мылэгъухэрэм ятхылъеджа-пІэ япашэхэр, япэщэ гуадзэ-хэр, яІофшІэ шъхъалэхэр чанэу Іофхъабзэм хэлэжъагъэх. Ахэм семинарым итемэ ин къызэлэ-зыхырэ гущылэхэр лъэныкъо зэфэшъхъафхэмкІэ къашлыгъэх. УзэкІэдэлукІыным, шыкІэ-амал-хэр къызэфіплотыкІынхэм, узэ-дэгупшысэным уагъэлъэшыба ыкІи Іофыр нахышлу зышыхэ-рэба.

Псэлэз игъэкІотыгъэхэр къа-шыгъэх Лъэпкъ тхылъеджа-пІэм инаучнэ-методическэ от-дел ипашэу Светлана Воло-щук, методистэу Тіэшъу Фа-тимэ. 2015-рэ илъэсым иплан: хъугъэ-шІагъэхэр ыкІи ма-фэхэр; АР-м имуниципальнэ тхылъеджапІэхэм ахэгъэхъо-гъэнымкІэ амалэу, шыкІэу, гу-пысэу щыІлэхэм ахэдэлъуагъэх.

КъэкІорэ илъэсыкІэм мэх-фэкІхэу, мэхъанэ зІлэ хъугъэ-шІагъэхэу къыхафэхэрэм ипса-лэ афэгъэхыгъагъ Лъэпкъ тхылъеджапІэм краеведческэ ыкІи лъэпкъ библиографи-емкІэ исектор ипашэу Марина Юхимчук.

ТхылъеджапІэр ныбжыкІэ-хэр къызфэзыщэрэ гупчэу зэ-рэщытыр къыІотагъ зихэхъо-

гъухэм яреспубликэ тхылъеджа-пІэ иметодическэ отдел ипа-щэу Даур Саидэ.

Адыгэ республикэ кІэлэцІы-кІу тхылъеджапІэм идиректор игуадзэу Беджэлды Анжелэ кІэ-лэцІыкІу тхылъеджапІэм къэ-клорэ илъэсым Іоф зеришІэщт шыкІлэм, 2015-рэ илъэсым рап-хырэ мурадхэм къатегушылагъ.

Сэкъатныгъэ зІлэ цыфхэр щыІэныгъэм фэгъэгъэфыгъэн-хэ пшъэрылпыр зэшлэзыхырэ тхылъеджапІэм ахэр литера-турэм ыкІи еджэным афэцэ-гъэнхэмкІэ Іофэу ашІэрэр, ар джыри нахъ зэрагъэлъэшыщтыр, ащкІэ щыІэ Іаубытылэхэр къыІотагъэх Адыгэ республикэ хэушъхъафыкІыгъэ тхылъеджа-пІэу хъафизэхэм яем ипашэу Ирина Корниенкэм.

Художественнэ периоди-кэм, хэмыутыгъэ материалхэр къэбар къэкІолІэ инхэу зэрэ-

щытхэм ыкІи тхылъеджапІэ-хэм яфондхэм ямыщыкІэгъэжъ документхэр зэрэхэкІыжы-хэрэм апылэ унэшъуакІэхэм яхылаплагъэу къэгущылагъэх Лъэпкъ тхылъеджапІэм куль-турэмрэ искусствэмрэкІэ исек-тор ипашэу Къат Саудэт, периодикэмкІэ библиотекарь шъхъалэу Надежда Чалукия ыкІи комплектованиемкІэ от-делым ибиблиотекарь шъхъа-Іэу ХъаікІэмыз Санянт.

Республикэ семинарыр тхылъеджапІэхэм яІофшІэн кІуачІэ гъэлъэшыгъэным, ахэм алыпсэ гъэпытэгъэным, 2015-рэ илъэсыкІэр хэхъоныгъэ къэ-кІуапІэу шыгъэным фэшлушІэ-щтыгъ.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

ЦИФЫМРЭ ШЭЖЬЫМРЭ

Непи кытхэтэу тэлытэ

Литературэм, искусствэм ащызэлъашлэрэ Мурэтэ Чэпае ишлэжэ пчыхъэзэ-хэхэ Адыгъ Республикэм и Лъэпкъ театрэу Цэй Иб-рахымэ ыцлэкэ шытым непэ шыклошт. Идунай зихъожьыгъэр илъэс зэрэхъугъэр, ишушлагъэкэ кызырэтхэтыр зэхэхэм кышалошт.

Ятэу Исмахилэ Хэгъэгу зэошхом илъэхъан фашист техаклохэм апэуцужьыгъ, лыгъэ зери-хъэзэ Шъачэ дэжэ шыфэхыгъ. Икелэцлыклогъом кышыублагъэу кыныгъохэр зэпчыхъэзэ ищылэ-ныгъэ кыклогъ. Бэгъашлэ мыхъу-гъэм, лощлагъэу кыгъэнагъэм-кэ лэужыбэмэ алылэсын ылъэ-кыгъ.

Урысыемрэ Къэбэртэе-Бэлъ-кыарымрэ язаслуженнэ артист-тэу, Адыгеим инароднэ артист-тэу, Урысыем итаклохэм я Союз хэтэу, драматургэу Мурэтэ Чэпае спектаклэмэ ахэлэжъэзэ, роль гъэшлэгъонхэр къащышыщтыгъэх.

Драмэхэу «Батыр», «Шъузабэхэр», нэмыкхэри Лъэпкъ театрэм шагъэуцухи, илъэсыбэрэ кы-цагъэлъэгъуагъэх.

Спектаклэу «ІэнатІэм игъэр-хэр» жъы мыхъурэмэ ащыщ. Драматург цлэрылор ащ артист-тэу хэлэжъэ. Къэгъэлъэгъонхэр гъэшлэгъон къэзышырэр спектаклэм темэу кышалоштырэр шы-лэныгъэм кыхэхыгъэу зэрэщытыр ары. Къэгъэлъэгъонхэм еплыхъэзэ, нэбгырабэмэ зыкышашлэжъы. «Зи кытыгъэлыгъэп, кытылэгъу-

лагъэр спектаклэм кышылотагъ» кытэзылауагъэхэм ащыщхэр пчы-хъэзэхэхэм непэ шытлэгъун-хэу тэгугъэ.

Спектаклэу «Шъузабэхэр» икел-рыккэу Лъэпкъ театрэм шызыгъэ-уцужьыгъэр артист цлэрылор Зы-хъэ Заурбий. Артистхэм нэпсыр зэралэкхыгъэ рольхэр къашыхэ зыхъуклэ, залым члэхэм агу ихъыкырэр маклэп, анэхэр къэ-ушынах, нэпсыр афызэтелажэрэп.

Шылэныгъэр кызыгурылогъэу цыфэу Мурэтэ Чэпае зэрэщы-тыгъэм кытегушылэх дэгъоу зышлэщтыгъэхэр. Пэрэныкыо Чэ-тиб, Устэкыо Мыхъутар, Клыккэ Юрэ, Уджыхъу Марыет, Кушъу Светланэ, Жэнэ Нэфсэт, нэмык-хэу илъэсыбэрэ лощ дэзышлагъэмэ Ч. Муратэм ехыллэгъэ къэбархэр цыфхэм алыгъэлэсыжъых.

Лъэпкъ театрэм ихудожествен-нэ пащэу Шхъэлэхэо Светла-нэ кызырэтлыагъэу, шлэжэ пчы-хъэзэхэхэм драматургым икы-джэ гупсэу Лэшэпсынэ шыщхэр, Лъэпкъ искусствэр зыгъэлъаплэ-хэрэр къэклоштых. Зэхэхэр сы-хъатыр 18:30-м Лъэпкъ театрэм непэ шаублэшт.

Сурэтыр Мурэтэ Чэпае зэх-хэм кышыгушылэзэ тетхыгъагъ.

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС

«Ошъадэр» мэпытэ

Мыекъуапэ итворческэ объединениеу «Ошъ-адэм» ипчыхъэзэхэхэ тиреспубликэ и Къэ-ралыгъо филармоние апэрэу зэрэщыкылауагъэр шлуклэ лъэпкъ искусствэм инэклубгъохэм къах-нэжъышт. Адыгъ орэдхэр, лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэмкэ кырагъэлорэ мэкъамэхэр ащ шызэхэтхыгъэх, адыгэ къашъохэр артист-хэмрэ кІэлэеджаклохэмрэ къашыгъэх.

Пчыхъэзэхэхэр зезыщэгъэ Беданэкыо Замирэ ипэублэ гу-щылэ кызырэтхыгъэщыгъэу, «Ошъадэм» зы илъэс нылэп ыныбжъыр. Мыекъуапэ иадми-нистрация культурамкэ игъэлоры-шлалэ купыр зэхыщагъ. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Едыдж Викторие худо-жественнэ пащэу агъэнэфагъ.

«Ошъадэм» театризованнэ едзыгъохэр къэзышырэ кІэлэ-цыккы купэу «Шыгъыжъыер», къэшъуаклохэм яансамблэу «Син-дикэр», Адыгеим инароднэ артисткэу Кушъэкыо Симэ, ижъырэ орэдхэр къэзылорэ Нэгъой Заур, лъэпкъ Іэмэ-псымэхэмкэ орэ-

дышъохэр зыгъэжъын-чыхэрэр хэтых. Ис-панием шыклогъэ фе-стивалым «Синди-кэм» апэрэ чыплэр кышыдыхыгъ.

Барцо Руслѐан композитор, орэдылэ, пшынау, пэсэрэ адыгэ орэдхэр кырегалох.

«Шыгъыжъыем» пэщэныгъэ дызезы-хъэрэр зэлъашлэрэ цыф. Урысыем изас-луженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Уджыхъу Марыет кІэлэцыккы-хэр адыгабзэм, те-атрэм афегъасэх.

«Ащэмэзыр» зызэхашагъэр илъэс заулэ хъугъэ. Художествен-нэ пащэу Бастэ Асыет зэрилы-тэрэмкэ, сабыеу ансамблэм ыштэгъагъэхэр кІэгъожъхэрэп. Адыгабзэр ашлэ, ижъырэ лъэпкъ орэдхэр къалох, еджаплэхэм ачлэ-хъагъэхэри къахэкыгъэх. «Ащэ-мэзыр» хэгъэгу, шлопыр фе-стивальхэм ахэлэжъэ, шытхъуцлэ-хэр къащыдыххэу зэп кызырэтхэ-кыгъэр.

Урысыем и Къыблэ, Тырку-ем, Иорданием, тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгъухэм Кушъэкыо

Симэ ащашлэ, Клубэ Щэбанэ, Тхъабысымэ Умарэ яорэдхэр пчыхъэзэхэхэм кышылэуагъэх.

— «Ошъадэр» лъэпкъ искусствэм непэ ищыклагъ, — кытылауагъ Мыекъуапэ иадминистрация куль-турэмкэ ипащэу Цэй Розэ. — Тикъалэ лъэпкъыбэ щэпсэу. Адыгэхэр чыплэрысых, якуль-турэ нэмыккэ лъэпкъхэм нахышлоу алыгъэлэсын фае. Искусствэм цыфхэр зэрэзэфыщэхэрэр «Ошъ-адэм» кыгъэшъыпкъэжъы.

Ансамблэу «Казачатэм» лощ дэзышлэхэу Анатолий Уваровыр, Елена Щербак, нэмыкхэу зэхэхэм шытлэгъэгъэхэр «Ошъ-адэм» кышытхыгъэх. Мыекъуапэ иадминистрация ипащэу Алек-сандр Наролиныр концертным е-плыгъ, анахыбэрэ Іэгу теуагъэ-хэм ащыщ.

Тилъэпкъ къашъохэм, адыгаб-зэм тапэкли «Ошъадэр» зэра-дэлэжъэщтыр пчыхъэзэхэхэм кышызылогъэ Едыдж Викторие, зэхэхэцэн лощыгъохэмкэ Іэпылэгъу къафэхъугъэхэм гъэзетымкэ «Тхъашъуегъэпсэу» ятложьы тшл-игъу. Культурэм и Илъэс лощ-шлэгъэ дэгъухэмкэ зыгъэклотэ-жъырэ «Ошъадэм» чыгаем фэдэу ыпкъ пытэу ыгъэпсыгъ, гъэхъа-гъэхэр ышынхэу Тхъэм тыфе-лэу.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЫЛЬ Нурбий.

Зэхъышъагъэр ыкІи кыдызэ-гъэкІырэ:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къралхэм ащы-псэурэ тилъэп-кыгъэхэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжэ зы-хыырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиоукъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыплэ гъэлоры-шлалэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи

пчыагъэр

4046

Индексхэр

52161

52162

Зак. 3269

Хэутыным узшыкІэтхэнэу шыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхъалэр

Дэргэ Тимур

Редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр

МэщІэкыо

Сайд

Редактор шхъалэм игуадзэр — пшъэдэкІыжэ зыхыырэ секретарыр Хъурмэ Хъусен